

Posudek oponenta na práci Bc. Anny Bednářové „Katastrofa v Americe: kritická analýza hurikánu Sandy v českých médiích“

Posuzovaná diplomová práce má zajímavé téma, autorka dala dohromady relevantní soubor dat a analyzovala je s použitím odpovídající metody. Samotná analýza je provedena důkladně. Vyznění práce je sociálně-kritické (ve smyslu „jdoucí nad úroveň prostého popisu a zahrnující hodnocení analyzovaných jevů), což je v dobrém souladu s východisky a s použitou metodou.

Analýza je přehledná, strukturovaná jednotlivými „hypotézami“. Myslím ovšem, že zde neměl být používán termín hypotéza a že vymezení analýzy mělo být provedeno pomocí obecnějších výzkumných otázek, při jejichž stanovení mohlo být naznačeno, s odkazem na jiné autory, jak by mohla vypadat odpověď. Může to vypadat trochu jako slovíčkaření, ale myslím, že v rámci kvalitativního přístupu je potřeba klást důraz spíše na induktivní přístup a ne stanovovat na počátku hypotézy. V posuzované práci byly ovšem zejména hypotézy II a III formulovány široce a v samotné analýze byla dělána s dostatečnou imaginací, takže je to spíše výtka k použité terminologii.

Mezi silné stránky práce patří popis použité metody i teorie. Stálo by ovšem za zmínku, že všichni tři nejčastěji odkazovaní autoři (Fairclough, Wodak, van Dijk) jsou svým akademickým původem lingvisté. Nejde jen o nějakou zajímavost, vyplývá z toho jejich kompetence v oblasti analýzy jazyka, ale také (uvědomuji si, že to už je spornější tvrzení) jistá slabost co se týče „sociologické“ analýzy. Samozřejmě - odkazují se na neomarxistické zdroje (Gramsci, Frankfurtská škola), operují s pojmy jako ideologie či hegemonie a autorka práce to také správně rozebírá. Je ale otázka, zda by práci neprospělo explicitní zarámování v nějaké obecnější současné sociologické teorii, která vypovídá o společenských nerovnostech a nerovnostech mezi státy. KDA by samozřejmě v takovém případě mohla zůstat metodologickým pilířem práce. Tohle ale míním jen jako námět pro případnou diskusi u obhajoby, ne jako kritiku.

Dobré je i vymezení analyzovaného korpusu dat spojený se stručným popisem analyzovaných médií (str. 36).

První část analýzy je poměrně úzce vymezená, analyzuje se zde prakticky pouze podíl textů věnovaný důsledkům hurikánu v Karibiku a ve Spojených státech. Naštěstí je to vynahrazeno druhou částí, kde jsou v duchu KDA podrobně rozebrány použité jazykové jevy.

Z hlediska použitého jazyka je práce na vysoké úrovni, neobjevují se v ní překlapy, „nešikovné“ formulace, které ztěžují čtenáři cestu jsou opravdu výjimkou.

Ještě několik drobnějších komentářů:

1. Na straně 37 je uvedeno, že podle názoru autorky přinejmenším u internetových médií platí, že dělení na „pravicová“ a „levicová“ nemá smysl. To považuji za dost silné tvrzení a myslím, že by bylo vhodnější formulovat ho explicitně jako hypotézu (která v práci nebude ověřována) než jako názor, „že to tak prostě je“.
2. Na straně 35 je napsáno „jelikož je diskursivní analýza kvalitativní... nikdy nemohu zaručit, že tato analýza bude objektivní, vyčerpávající či definitivní“. Objektivnost či definitivnost lze stěží zaručit u jakéhokoli typu analýzy, nejde o nic příznačného pouze pro studie kvalitativní.

3. Za problematické (a nadbytečné – danou část bylo možné nazvat třeba prostě analýzou) považuji nazývat analytickou část „případovou studií“. Co vše případovou studií je a není se u jednotlivých autorů různí, ale přeci jen se mi zdá, že převažuje pojetí, které zdůrazňuje, že pro tento typ studie je charakteristické kombinování různých zdrojů dat tak, aby byl určitý případ popsán co nejvíce vyčerpávajícím způsobem, což není (a ani neměl být) případ této práce.
4. Neplatí, že Michael Bachtin navázal na Julii Kristevu (jak tvrdí autorka v poznámce 33), směr vlivu byl opačný.

Navrhuji hodnotit práci jako velmi dobrou, v případě přesvědčivé obhajoby by ovšem celkové hodnocení mohlo být o stupeň lepší.

Praha

20. 9. 2013

Martin Vávra